

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tyrocinium Artis Oratoriæ Sacræ Et Profanæ

Moine, Joseph

Solodori, 1714

4. De genere Panegyrico & variis ejusdem speciebus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68834)

in laudibus non debere perpetuum esse, cum alioquin, sicut in cæteris rebus, identidem antiqua methodus allata fastidium pareret. Verum plura, quæ de genere Exornativo explananda supersunt, quæque in hunc librum differenda videbantur, mox subjungo.

CAPUT IV.

De genere Panegyrico, & variis eiusdem speciebus.

I. Estne discrimen inter Genus Exornativum, Demonstrativum, Laudativum, Panegyricum, Epidicticum? Resp. Nominis, non rei. Quamvis orationes huius generis etiam vituperium contineant, tamen à meliore sui parte, ut ait Cic. in Partit. n. 69. & ab eo, quod magis ordinariè fit, *Exornativa* vocantur. Eædem dicuntur *Panegyrica* à græco vocabulo, quod conventum populi significat; cum olim in tali habitæ sint orationes in laudem deorum & heroum. Ab alia rursus græca voce appellantur *Epidictica*, quod idem sonat ac *Demonstrativa*, quia dum aliquid laudatur, vel vituperatur, quid honestum, quid turpe sit, demonstratur. Quare genus Panegyricum latè sumitur pro omni oratione in laudem alicujus instituta.

Species gene-
ris Panegyri-
ci.

II. Quæ sunt species Panegyrici ? Resp. Pro diversitate occasionum , in quibus tales orationes habentur, varia etiam nomina sortiuntur. Oratio *Genethliaca* vocatur illa, quæ in Natali Principum dicitur. *Lustrica*, quæ suscipitur, quo die talis infans baptizatur, eique nomen imponitur. *Epinicium* est gratulatio de Victoria, vel alio quovis felici majoris momenti eventu. *Lamentatoria*, quæ fit in casibus adversis. *Epithalamium* in Nuptiis Principum. *Eucharistica*, quando gratiæ aguntur. *Funeris* est laus alicuius defuncti. Habentur etiam aliæ *In Principum Inauguratione*, quando scilicet Reges ununtur, vel Princeps, Gubernator, aut Magistratus creatur. Aliæ denique *ad Principem recipiendum*, vel Magistratus urbem ingressos, qui talibus orationibus salutantur. Modò quædam breviter de singulis his speciebus.

Oratio Gene-
thliaca,

III. Quomodo construitur oratio *Genethliaca* ? Resp. *Exordium* sumitur ab Adjunctis personæ, loci, temporis. Vel à votis publicis, precibus & sacrificiis, pro impetranda prole institutis. Vel gratulamur parentibus, patriæ, &c. Malè ominamur hostibus. Vel petitur ab exclamatione gratulatoria. *Confirmatio* potest habere tres partes, enumerando adjuncta, 1. *Quæ Nativitatem præcesserunt*, v. g. preces & vota publica, aut prodigia, oracula, somnia, &c, si quæ ante Nativitatem contigerunt. 2. *Comitan-*

tia

via Nativitatem. Ut si parentes diu sine prole fuerunt. Dicitur quoque potest de iisdem, & ipsorum Majoribus. Quæ proles sit, an primogenita? Quæ formæ & indolis indicia præbeat? Quis fuerit plausus ac lætitia patriæ ex hac nativitate audita? Quid adversarii possint sibi ominari? *Locus & Tempus.* Denique extraordinaria, quæ fortè circa ipsam Nativitatem acciderunt. 3. *Nativitatem secuta vel secutura.* Quo rursus loco, nisi jam recensita fuerint, afferri possunt publica lætitiæ signa, tum in regno, tum apud externos edita, aut contrà hostium consternatio ex metu eorum, quæ meritò sibi præfagire possunt in futurum. Conjecturæ, quid ex hoc Principe nato patria sibi in posterum possit polliceri, quæ desumi possunt ex indole & factis Parentum & Majorum, aliisque adjunctis temporis & rerum, quæ in tali regno geruntur. *Epilogus* ut plurimum continet vota & faustas preces pro incolunitate, felicitate, & longa vita nuper nati, ac parentum ipsius. Vel possumus his & patriæ gratulari.

IV. Quomodo fit oratio *Lustrica*? Resp. *Lustrica, Exordium* ab Adjunctis loci, temporis, personæ, parentum; ex aliqua eruditione de ritu imponendi nomina; de nominum significatione ominosa, & similibus. *Confirmatio* ex Ethymologia nominis, à causa illud imponendi; à virtutibus, quas illud significat,
aut

aut quas ille habuit, à quo petitur, aut quibus illustres fuerunt Majores, vel alii ejusdem nominis, inde conjecturam faciendo, illique bene ominando, cui simile nomen impositum est. Potest etiam inferi laus Parentum, Familiæ, Cognatorum, &c. *Epilogus* concluditur votis, gratulationibus, &c.

Epinicium.

v. Quomodo *Epinicium* formatur? Resp. *Exordium* petitur à causis publicæ lætitiæ, earum æquitatem demonstrando, quod facit Cic. in 3. Catil. ob mutationem fortunæ, vel alias quascunque circumstantias. *Confirmatio* consistit in explicatione boni obtenti, itidem ex causis & adjunctis, antecedentibus, consecuturis, enumeratione partium difficultatis, & commodorum, ex obtento bono enascentium, per Hypotyposes, descriptiones, digressiones, comparationes prioris fortunæ cum præsentis, &c. Fieri potest honorifica mentio illustriorum facinorum, quæ præcipui quidam Duces, aut etiam milites, patrârunt. *Epilogus* ad arbitrium oratoris habet vel gratiarum actionem Deo præstandam, vel istius felicitatis auctoribus; aut vota pro illius diurnitate; aut gratulationes.

Lamentatoria.

vi. Quomodo construitur oratio *Lamentatoria*? Resp. Sicut *Epinicio* est opposita, ita ratione materiæ seu subjecti diversi opposito quoque modo tractatur.

Epithalamium.

vii. Quæ est forma *Epithalamiorum*? Resp.

Ex-

Exordium præferat in verbis & gestu demonstrationem insolitæ lætitiæ, ex celebri-
tate diei ortæ. Vel habeat significationem
difficultatis argumenti ob nobilitatem do-
tēsque præclaras sponforum, vel aliam
quamvis causam. Vel Orator causas expo-
nat, à quibus ad dicendum sit motus. Vel
enumerentur commoda ex hoc connubio
consecutura. *Confirmatio* complectitur lau-
dem Sponforum ex principiis illis, quæ L.
I. c. 5. dedi, singulariter etiam ex eorum
nobilitate, factis Majorum aut cognatorum.
Præfagit ipsorum felicitatem & comoda pa-
triæ ex Liberis nascituris & eorum factis,
quorum conjectura, spes, & præfagium ex
gestis Parentum deduci potest, quos imita-
buntur. Locum hîc inveniunt eruditiones
ex veterum ritibus nuptialibus. Describun-
tur apparatus, ludi, lætitia publica populi,
&c. Mentio fit insigniorum hospitem, so-
lennitati præsentium. Adduci possunt san-
ctitas & emolumenta connubii in genere,
& istius in particulari, ob morum similitu-
dinem in utroque conjuge, & felicitatem
patriæ inde orituram. *Epilogus* constat gra-
tulatione & votis pro faustitate conju-
gii, &c.

VIII. Qualiter conficitur *Eucharistica* ? *Eucharistica.*

Resp. In tali oratione magnopere curan-
dum, ne de simulatione vel adulatione
possit esse suspecta, cujus suspicionis decli-
nandæ

nandæ modus videri potest in Panegyrico PliniiSecundi, quem Trajano Imp. dixit, & in aliis. *Exordium* ducitur aliquando à persona Oratoris, & causis, quibus ad dicendum adductus sit, illas apertè fatendo. Aliàs à virtute, quæ in dato beneficio maxime elucet. Vel ab excusatione diutius dilatæ gratiarum actionis. Vel à persona benefactoris. Vel à beneficii modo, tempore, magnitudine, cui satis laudando imparem se Orator profitetur. Hæc autem, quò simplicius proferentur, eò minus erunt suspecta. *Confirmatio* consistit in laude benefactoris; in explicatione & modesta exaggeratione beneficii accepti, ab Adjunctis, & Causis, quis, quid, cui, quo affectu & benevolentia, quomodo, quando, &c. dederit. In *Epilogo* promittitur animus semper memor, & mutua studia.

Funeris. IX. Quis est modus orationis *Funeris*?
 Resp. *Exordium* sit plenum demonstratione luctûs, additâ breviter illius causâ. Quandoq; continet querelas de morte & ejus causis, aut de rerum humanarum inconstantia. Quidam ordiuntur ab apparatu funebri præsentem: alii ab aliqua eruditione, ex veterum ritibus funereis assumpta: fieri etiam potest à persona defuncti vel Oratoris, defuncto conjuncti, vel obstricti. *Confirmatio* complectitur laudem virtutum, nobilitatis, conditionis, gestorum à defuncto, dum adhuc

huc vivebat : deinde mortis modum, & quæ circa vel post eam contigerunt, ut luctus communis, concursus ad exequias, &c. Recolantur dicta L. 1. c. 5. Deinceps afferantur causæ solatii pro superstitibus, v. g. ex justa spe felicitatis æternæ, &c. Deniq; documentum aliquod pro moribus instruendis potest suggeri ex moriendi necessitate, ex defuncti virtutum exemplis, &c. *Epilogus* bene precabitur defuncto, perennem ejusdem memoriam promittet, ad defuncti imitationem exhortabitur, &c. Aliàs licebit orationem concludere Epitaphio. In hujusmodi orationibus nonnulli defuncto Templum honoris, Mausolæum, Castrum doloris, & consimilia apparârunt. Denique opportuna sæpius erit laus illustrium cognatorum vel aliorum, funeri præsentium, Familiæ, &c. In his orationibus nil afferendum, quod posset gaudium excitare. Cic. Phil. 13. breviter laudat Legionem Martiam, quæ in prælio Mutinensi cecidit, consolatur propinquos, &c.

x. Qualis est oratio *in Principium Inauguratione* ? Resp. Hæc oratio pro magnitudine pompæ debet & ipsa esse splendida, ornata, magna, artificiosa, & luminibus ingenii exulta. *Exordium* sumitur à persona, meritis, dignitate electi in Principem vel Magistratum, à communi lætitia, à loco, ab apparatu, à cæremoniis, &c. *Confirmatio* habet

In Principium
inauguratione.
ne.

bet

bet laudem personæ Regis, Principis, Præfulis, vel Magistratûs illius, dicendo, v. g. quòd sit imago Dei, quemadmodum Moyse olim dictus est Deus Pharaonis; Joseph Salvator mundi, &c. Comparabitur cum illustribus aliis Principibus, vel hujus regni, vel aliis, cum quibus habet aliquam similitudinem morum aut gestorum; in quo tamen, quantâ prudentiâ sit opus, nemo non videt. Adducentur rationes inaugurationis, spes & emolumenta subditorum ex tali Principe, explicationes Insignium dignitatis & Magistratûs, ut in Regum, Episcoporum, Abbatum inauguratione. Exponenda dignitas & potestas talis Principis, pompa inaugurationis, &c. *Epilogus* gratulatur Principi & patriæ. Vota facit pro incolumitate, longo felicique regimine. Ad hanc classem spectant etiam orationes, quæ in Academiis pro inauguratione Doctorum sunt; quamvis alicubi non tales orationes instituantur, sed aliæ Quæstiones assumantur, in aliqua oratione discutiendæ.

In eorundem
receptione.

XI. Qualis oratio servit *ad recipiendos Principes*? Resp. Istæ Orationes sint breves, comptæ dictione, & ingeniosis conceptibus exornatæ. Nec est idem universalis modus in singulis, sed variantur pro diversitate dignitatis aut conditionis personæ, loci, temporis, causæ adventûs. Communia tamen ferè illis sunt sequentia. *Exordium* ducitur à publi-

publica lætitia, exspectatione populi, & votis videndi Principem. Ab Adjunctis loci, temporis, & personarum, quas accedit. *Confirmatio* refert enucleatiùs causas adventùs, gratulationes ob felicem accessum, spem boni ex illo secuturi. Commendat virtutem, quæ ex tali adventu elucet, Principis in eundem locum studia, mutuum amorem subditorum. Describitur apparatus in eo excipiendo, plausus & festivæ acclamationes. Afferuntur idoneæ similitudines, comparationes, symbola, quibus Princeps commendetur. Fit Apostrophe ad urbem, cives, Tempa, &c. Si sit Legatus Regis, qui advenit, Regis quoque ipsius studium in hunc locum celebratur. *Epilogus*, repetitâ gaudii communis brevi mentione, animos, opes, obsequia offert, studia pollicetur, vota pro felici negotiorum successu concipit. Qui plures hujus generis orationes, variis occasionibus habendas, optat, diversorum exempla, cum farragine eruditionum, ad easdem spectantium, reperiet in *Oratore Ex-temporaneo* P. Mich. Radau.

CAPUT V.

De artificio componendi sermonis panegyrici.

1. **E**X quibus capitibus laudi virtutis or- Laus virtutis.
natus